

odpira usta
 rad bi vdihnil zrak vodni spev
 svetlobo krvi
 usta odpira kot riba
 usta odpira
 in se zapira v dlaneh kakor nitka

Ples pri Gomolonkah

Jan
 Rybowicz

Kmetodelavec Gagol je star samec pri petdesetih in ima vsega en zob, ki mu — kakor sam pravi — v glavnem služi za luknjanje vozovnic na avtobusu. Dela kot nekvalificiran delavec. Po službi upropašča kmetijo, ki jo je podedoval po očetu, in se družbeno udejstvuje. Je član pomožne milice.

Delavec kmet Bronek Gagol kuha nepotešljivo jezo na mlajšo Gomolonko, ker je pred dvema letoma zavrnila njegovo zakonsko ponudbo.

— Ne maram pezdeta starega! — je rekla takrat.

Gagola je zadel naravnost v srce predvsem ta stari pezde. Sama Gomolonka (mlajša) je imela takrat triinštirideset let. Starejša ima leto več od sestre.

Ponesrečena snubitev pa Gagolu ni vzela vsega poguma, kakor bi lahko pričakovali. Gagol ni spremenil svoje navade. Vsak večer se je pritihotapil pod okno enosobne kočice Gomolonk (njun sosed je) in prežal na trenutek. Trenutek, ko bo katera od Gomolonk pred umivanjem ali spanjem začela striptiz. Tedaj bulji skozi špranjo med zmeraj slabo zagrnjenimi zavesami, zadržuje dih in onanira kot nor.

Trije hribovci so prišli v vas. Postavljajo plot okrog dvorišča kmetijske zadruge. Prej je bil star, lesen plot, pa je odslužil. Državnim podjetjem se tak fuš ne spleča. (Končno nimajo sredstev za popraviljanje). Hribovcem se spleča. Vstanejo ob petih in začnejo mešati beton. Delajo do sedmih zvečer. Ob sedmih gredo v gostilno na obrok. Tam (po jedi) potegnejo pol litra. Vrnejo se v kočico, kjer jim je zadruga priskrbela prenočišče. To je Gagolova kočica.

Eden od njih izvleče harmoniko in začne igrati. Navadno tole: »O Marijana, ko bi bila zaljubljena...« Nikoli še ni zaigral »Na planincih...« Igra kakšno uro, potem pa gredo vsi spat. In tako brez konca. Že en teden.

Vsak od njih jih ima okrog štirideset. Nekoč so vprašali Gagola:

— Kdo so te Gomolonke?

— Eh, nič posebnega! — je zamahnil z roko Gagol.

— Se gonijo? — so spraševali hribovci.

— Kot stroji! — je pritrdil Gagol.

Obe Gomolonki sta še zmeraj stari gospodični. Še čakata na kraljeviča iz pravljice. Kaj pa bi, obe delata v bolnišnici v mestu. Vsem pripovedujeta, da delata kot sestri. Tisti, ki ju poznajo, vedo, da sta strežnici. Bolnikom prinašata posode in kahle. Za to dobivata napitnino.

Prosti čas prebije Gagol na postaji MO. Tam nastavlja rit miličnikom. Najpogosteje miličniki pošiljajo Gagola po cigarete ali po pivo v bife.

Bila je sobota in plača. Gagol je (kakor zmeraj po plači) odšel v hranilnico in položil na knjižico. Malo se je zamudil, ker je bila vrsta. Nato je še kupoval čevlje. Obhodil je pet trgovin, se na koncu vrnil v prvo in kupil čevlje, ki jih je pomerjal že prej. Ko je prišel domov, je bila ura že sedem in mračilo se je.

V koči ni našel nikogar. Gotovo so hribovci šli za nedeljo domov — je pomislil. Pojedel je nekaj, stopil na prag, sedel. Prižgal je cigareto. Tedaj je iz kočice Gomolonk zaslišal zvok harmonike in pesem (ki jo je umetniško nadarjeni hribovec kar naprej spreminjal):

O Marijana
ko bi bila zaljubljena
bi te gagolil vsako noč
in vsak dan

Potem je melodija utihnila in Gagol je zaslišal vpitje pijanske orgije.

— Hlačke jih žulijo! — je zamrmral Gagol in pljunil.

Pogledal je na uro. Bližala se je osma. Zaklenil je kočico, položil ključ pod prag in odšel proti koči, kjer so danes molili rožni venec. Bil je tam v nekaj minutah.

Vrnil se je pred deveto. Obstal je pred pragom. Prisluškoval je. Iz kočice Gomolonk so prihajali utišani odmevi (zaprto okno) zborovskega petja, kriki. Nenadoma so se vrata odprla. Na pragu se je pojavil eden od hribovcev. Gagol je slišal, kako hribovec urinira. Čakal je, da se hribovec vrne v kočico. Potem se je previdno, potihno (brez potrebe sicer, pač iz navade) prihulil k oknu in pogledal noter.

Harmonikar je sedel na skrinji in igral. Obe Gomolonki sta plesali z drugimi hribovci. Vrteli sta riti in se smejali kot zmešani.

Vsi so bili goli.

— O, jebenti mater! — je zaklel Gagol od presenečenja. Gledal je še trenutek in v diru stekel na stražnico.

Načelnik je pravkar zapakiral sobotne pijance v marico, ki je posebej pripeljala z mestne komande, da bi jih odpeljala v prostore za iztreznitev.

Načelnik je sedel in kadil cigareto. Igral je tranzistor. Ravno so neke babnice pele: »Povozi me . . .«

— Pridite, pa vas povozim! — je zagodel načelnik, zadovoljen, da je že opravil s pijanci in bo zdaj dežurstvo mirno.

Prav tedaj je planil v stražarnico Gagol.

— Žalitev javne morale! — je zakričal, prebiral je namreč različne brošure, ki so prihajale na postajo.

— Kje? — je mirno vprašal načelnik.

— Pri Gomolonkah! je kričal Gagol še naprej. — Ples so si priredile! Obe plešeta nagi! Dva, tudi naga, se s klinci pokonci podita za njima po vsej sobi! Tretji goloritnik igra na harmoniko . . . Ni mogoče spati, derejo se, kričijo . . . Pijani ko žolne! Odprli sta okno in si priredili ples, te kurbe! Gremo, tovariš načelnik?

Načelnik je vzdihnil, prikimal z glavo, se obrnil, zapel pas. Pokril se je s kapo. Zaprl vrata stražarnice.

— Vsi so nagi? — se je hotel prepričati med potjo.

— A, obe nagi — je zajedljivo pritrjeval Gagol. — Goli sta, hribovca pa ju podita po vsej sobi! Treba je le vzeti gorjače in udrihati! — je nago-varjal načelnika. — Nezaslišana žalitev!

Ko sta prišla h koči Gomolonk, je ples še trajal. Ni znano, po kakem čudežu se je novica že raznesla in nekaj ljudi je že paslo oči (prerivajoč se) pred oknom. Ženske in moški.

Načelnik je stopil k vratom in potrkal. Niso slišali. Harmonikar je spet zategnil tisto svojo Marijano sredi vreščanja in krohota.

— O, o, o! Slišite? — je grknil Gagol.

Načelnik je poropotal s pestjo. Brez uspeha. Tedaj je imel dovolj in je udaril po kljuki. Vrata niso bila zaklenjena. Stopil je v vežo in tipajoč s prsti po steni iskal kljuko sobnih vrat. Gagol tri korake za njim.

Načelnik je končno našel tisto kljuko. Brcnil je v vrata in stopil v sobo. Harmonika je utihnila.

— Kaj pa je to, bordel? — je vprašal miličnik.

— Kaj vas to briga? — je zavpil eden od pijanih hribovcev.

— Pokažem ti! — je zaslišal Gagol jezen načelnikov glas, čez trenutek pa prerivanje.

Potisnil je glavo v sobo. Miličnik se je umikal pred dvema hribovcema, ki sta navalila nanj. Gomolonki sta kričali in se pokrivali z vsem, kar jima je prišlo pod roko. Nekdo od zunaj je razbil šipo. Pokale so razbite steklenice, kozarci, skodelice. Glasen smeh pred oknom, v njem glave.

Gagol je videl, kako je harmonikar zlezal v skrinjo. Načelniku je padla kapa z glave. Eden od hribovcev se je zakrival s stolom.

— Po klincih jih dajte! — je zakričal Gagol načelniku. — Po klincih! Pa bojo takoj mirni!

Władysław Zawistowski

SAMOTNA PESEM »agnosco véteris vestígia flamme«
 in še toliko drugih slik
 vse to česar ne znajo povedati
 česar ne vem in to
 kar vem s pomočjo slutnje skorje to
 kar mi govorijo težko dihajoči možgani noči
 vojna mrčesa
 na celini okenske šipe

 za pacifikm dihanja žene
 na otoku čela